

De zang van enkele Sylvia's

Het is mij in de loop der jaren gebleken, dat de groep van de "kleine zangertjes" vele beginners in de vogelstudie veel moeilijkheden bezorgt. Misschien is het daarom nuttig om eens een artikeltje te wijden aan de zang van de vier bekendste leden van de Sylvia groep, n.l. van *Sylvia atricapilla* (zwartkop), *Sylvia borin* (tuinfluiter), *Sylvia communis* (grasmus) en *Sylvia curruca* (braamsluiper).

De overige vier Sylvia's in Nederland zijn zeer zeldzaam en in dit kader van geen belang.

Het typische kenmerk van de Sylvia-zang is wel, dat deze uit twee min of meer duidelijk verschillende delen bestaat.

Bij drie van deze vier genoemde soorten is nóg een overeenkomst in de zangstructuur, n.l. dat het eerste deel zacht prevelend is en het tweede veel luider, bij zwartkop en tuinfluiter zelfs zeer opvallend.

Bij de grasmus echter gaat deze overeenkomst niet op, daar hij de beide delen geheel willekeurig door elkaar zingt, en geen van beide delen is zacht of prevelend.

BRAAMSLUIPER

De zang is wel het minst opvallend van de vier. Het eerste deel (vaak amper of niet hoorbaar of misschien zelfs wel weggelaten) is een zacht, zeer vlug geprevel, dat soms lang aanhoudt, vlak daarop gevolgd door een ook al niet opvallende vlugge "ratelslag" van 11 tot 13 lettergrepen.

Ik ken mensen die jarenlang vogelden voor ze de zang van de Braamsluiper ontdekten.

Het in de Vogelgids omschreven "tjet-tjet-tjet- tjet-tjet" voor de "ratelslag" kan me niet geheel bevredigen, daar er ook een r-klank in te horen is. Ik hoor het als een metalig "trlètrlètrlètrlè- trlutrlutrlutrlutrlu", zeer vlug achtereen.

Vermeld zij echter, dat het horen en omzetten van geluiden op papier een zaak is van persoonlijk ervaren. De roep van de Grote Bonte Specht b.v. wordt door de een ervaren als "tsjik" of "kik" of "tjik", door een ander als "pick" en door weer een ander als "ep".

Zoals U ziet zijn in de ratelslag een paar nuances waar te nemen, die iedere minuut kunnen wisselen. Ook deze vogel brengt dus, zoals bijna alle zangvogels, variatie in z'n zang.

Imitaties van andere vogelgeluiden heb ik bij de Braamsluiper nooit gehoord. Maar aangezien men het eerste deel van dichtbij moet beluisteren en de imitaties er bij de Sylvia's bliksemsnel tussendoor worden gegooid, is "over het hoofd horen" van imitaties best mogelijk.

In tegendeel met wat Kist zegt in de Vogelgids, zingt de Braamsluiper soms wél in de vlucht. Dit nam ik waar op 31 mei 1971 in Emmen: het eerste deel zeer lang en vrij luid tijdens achtervolging van en schermutselingen met een ander exemplaar.

Wie een fouragerende Braamsluiper op z'n tochten volgt, merkt op, hoe groot zijn territorium is in vergelijking met de drie andere soorten. Ontbreken van concurrentie door het vrij schaarse voorkomen ?

GRASMUS

De zang van de Grasmus bestaat uit een vrij regelmatig herhaald, gedeceerd, kriebelig en kort "kriewerdewietewiek"-liedje, zeer vlug voorgedragen en de klemtoon altijd op "kriew".

Daar tussendoor af en toe een vliegend voorgedragen, eveneens luidruchtig liedje, voornamelijk bestaande uit imitaties van andere vogelgeluiden, bliksemsnel elkaar opvolgend.

Ik beluisterde de volgende imitaties: boerenzwaluw ("twitwit"), boompieper ("pieuwp-pieuwp"), braamsluiper (ratel), geelgors (korte nasale roep), gele kwikstaart ("pitjiep"), gierzwaluw (krijzen), grote bonte specht (roep), groenling ("tuktuk"), huismus ("tiwtiw"), matkop ("pehpeh"), oeverloper (roep), patrijs (kraaiende haan), putter ("pitteliet"), scholekster ("tepiet"), spreeuw (dalende fluittoon), tjiftjaf (zang), tureluur (roep), wilde eend (roep ô), witgatje (roep), witte kwikstaart ("tippip").

Het komt voor, dat dit imitatieliedje zittend en vrij zacht wordt voorgedragen. Verwarring met zang van de Bosrietzanger is dan mogelijk voor mensen die te kort luisteren.

Dat korte kriebelliedje heeft een enkele maal een zeer verwarrende variatie. Op 5 juni 1971 hoorde in in Beuningen (Ov.) de aanhef van de Bonte Vliegenvanger-zang "ruutlieruutlie" als aanhef van zijn verder normaal verlopend kriebelliedje. Dit deed hij niet één maal, maar mijn hele vakantie lang !

ZWARTKOP

Het eerste deel (preveliedje) kan, evenals dat van de Tuinfluiter en de Braamsluiper, zeer lang aanhouden. Het kan vooral verward worden met dat van de Tuinfluiter. Ook hier is lang beluisteren de enige manier om er achter te komen, of men moet de vogel zien.

Het tweede deel is onmiskenbaar en volgt, evenals dat van de Braamsluiper, vlak achter het eerste deel. Dit tweede, door Dr. Jac. P. Thijssse reeds geprezen, jubellied, bestaat uit enige zeer zuiver en luid en niet te snel voorgedragen tonen, die vooral prachtig klinken in een oud beukenbos met onderbegroeiing. De dikke beuken fungeren dan als klankbord.

Enkele imitaties in het eerste deel zijn door mij beluisterd:

matkop (baltsroep), gekraagde roodstaart (de aanhefstrofe van zijn zang werd in dit geval gebruikt als inleiding tot het eerste deel, zeer misleidend ! 3 en 6 juni 1968, Hilversumse Waschmeer), zanglijster (9 juni 1969 Monthermé Fr., en 22 mei 1971 A'damse Bos Schinkelpolder een zeer afwijkend zingend exemplaar, dat steeds de zanglijsterzang imiteerde. Ik durfde deze vogel niet te determineren voordat ik hem gezien had. Uiteindelijk kwam het tweede (jubel-) liedje er wel uit, maar daar heb ik wel heel lang op moeten wachten.).

Nog een uitzonderlijke zang hoorde ik in het A'damse Bos op 1 juli 1961. Na zijn normale repertoire-liedje volgde een luid "trliuwuutjetrlieuwutjetrlieuwutjetrlieuwutje".

TUINFLUITER

Deze soort heeft een speciale moeilijkheid omdat hij bijna altijd zingt onder zware dekking; bovendien vind ik hem verreweg de schuwste van het viertal.

Het eerste deel is "adembenemend" lang, maar het luide tweede kan er ook mee door, en deze vogel zingt zó lang en vlug achtereen, dat hij op den duur vaak irriterend werkt op de mensen, die toevallig een zitplekje hebben gekozen in zijn territorium. Verwarring van het eerste deel met dat van de Zwartkop besprak ik reeds bij deze soort.

Het tweede deel vergelijkt men vaak met een vlug zingende Merel. Timbre en toonhoogte komen inderdaad wel overeen; overigens is het een zeer krachtige versie van het eerste deel.

De imitaties zitten weer in het eerste deel, maar zijn door de snelheid van het lied moeilijk te horen. Zang van Putter en Veldleeuwerik zijn de enige, die ik heb kunnen ontdekken.

Uitgezonderd de Braamsluiper, hoorde ik van de drie andere soorten een vaak zeer "gedegenereerde" herfstzang, vooral van de Zwartkop: dat leek soms nergens meer op.

A.N. Swart

Westlandgracht 197^I, Amsterdam - 1017

Tf. 173735